

[Patursson.]

Færøsk bredte sig saa meget, som det gør nu, kunde være Fare for, at Kendskabet til det danske Sprog enten forsvandt eller blev forringet; det havde man ikke faaet rigtig Svar paa. Jeg synes, at Svarene foreligger ikke een, men mangfoldige Gange, hvor vi har sagt, at vi vil, at vore Børn skal lære Dansk, og vi har sagt, hvorfor vi ønsker det; og det citerede netop den højtærede Undervisningsminister. Vi har jo nemlig den store Fordel indenfor de nordiske Nationer, at naar vi kan vort Modersmaal, saadan som vi bør kunne det, og vi kan Dansk, har vi Adgang til alle Nordens Sprog: Da kan vi læse og forstaa Islandsk, Bygdenorsk, eller det der hedder Nynorsk, Rignorsk, Svensk og Dansk. Hvis vi vilde ophøre med at lære Dansk, ja saa kunde vi selvfølgelig forstaa Islandsk og nogenlunde Nynorsk, men saa kom vi ikke længere, og det er ikke nok, vi vil gerne kunne forstaa alle de nordiske Sprog. Selvfølgelig vil vi holde paa det. Og man kan, saa meget man vil, tage Prøver paa, hvad færøske Børn kan af Dansk, naar de er 12 Aar gamle. Man vil vistnok erfare, at netop i de Skoler, hvor der saa at sige udelukkende har været anvendt færøsk Undervisning, er Børnene flinkere i Dansk. Det er der vistnok Erfaring for, saa vi er ikke bange for at faa taget saadanne Stikprøver.

Jeg tror ikke, jeg foreløbig har mere at sige. Jeg beklager meget, at den højtærede Undervisningsminister ikke har kunnet stille sig mere imødekommende, end sket er overfor det færøske Lagting. Men der er jo ikke noget at gøre ved det.

Effersøe: For at man kan tage Stilling til denne vigtige Sag, som er bragt frem for Landstinget i Form af en Forespørgsel til Undervisningsministeren, maa man gøre sig klart, hvorledes Sprogforholdene paa Færøerne er for Tiden, samt hvorledes de har udviklet sig dér. Da dette ikke kan forudsættes at være ærede Medlemmer i alt Fald tilstrækkeligt bekendt, vil jeg tillade mig at gøre Rede for min Opfattelse heraf.

Udviklingen er i store Træk foregaaet saaledes: Det oprindelige Sprog paa Færøerne i Oldtiden fra Begyndelsen af det 9de Aarhundrede, da Færøerne først blev fast bygget, har været det fællesnordiske, dönsk tunga, dansk Tunge, som det kaldtes. Af dette udvikler Færøsk sig som et Dattersprog ligesom Dansk, Svensk, Norsk og Islandsk. Fra Reformationstiden tilegner Færøerne sig imidlertid det danske Sprog som deres eget ved Siden af Færøsk, og fra

da af har vi haft to Sprog: Færøsk og Dansk. Paa Island opstod der ret tidligt et Skriftsprog og en Litteratur, men paa Færøerne har der derimod i meget lang Tid ikke været noget Skriftsprog eller nogen Litteratur paa Færøsk. Befolkningen var for faatallig, splittet og fattig. Med Tiden skabtes der dog paa Færøsk en Skat af Folkesange, Kvad, Sagn og Folkeæventyr, som er bevaret gennem mundtlig Overlevering, og som først i den nyere Tid er blevet opskrevet og trykt. Det gamle Sprog bevarede ganske paa samme Maade, men undergik i Tidens Løb, ligesom alle andre Sprog, forskellige Ændringer, vistnok mest ved stedlig Udvikling, men ogsaa, tør man antage, ved Paavirkning udefra. Herom skal jeg selvfølgelig ikke udtale mig nærmere. Hovedsagen er, at der ved en selvstændig Udvikling skabtes et selvstændigt Sprog, det Færøske, og at der paa Færøerne er fuld Enighed om at bevare og udvikle dette og følgelig ogsaa ganske naturligt om, at det skal læres og være Undervisningssprog i Folkeskolen.

Som allerede berørt kom paa Reformationstiden det danske Sprog i Brug. Det skete tidligt i det 16de Aarhundrede, altsaa for 400 Aar siden. Dønningerne fra den folkelige Genfødning i Europa med dens indgribende Virkninger mærkedes da paa Færøerne, især i aandelig og sproglig Henseende. Befolkningen fik nu et Bog- og Skriftsprog; det blev dog ikke Færøsk, men Dansk. Befolkningen talte kun 4.000 Mennesker eller saa omtrent og kunde ikke bære et særskilt Bogsprog og Skriftsprog. Det danske Sprog blev Kirke-, Undervisnings- og Retssprog. Danske Bøger indførtes og kom i Menigmands Eje. Danske Salmebøger og Prædikenbøger samt den danske Bibel benyttedes almindeligt. Særlig betydningsfuld blev Brugen af de danske Folkeviser ved Aftensammenkomster og Dans. Saa stor Pris har Færingerne sat paa de danske Folkeviser, at de har bevaret dem og endnu bruger dem almindeligt overalt, medens Viserne forlængst er gaaet af Brug hernede og næsten er glemt. I hin Tid opnaaede dansk Sprog en Stilling paa Færøerne ved Siden af Færøsk, som det i det væsentlige har beholdt. Dansk Sprog blev Folkets Ejendom, og det skete i fuld Frihed, uden Tvang eller Strid, sikkert ud fra en — maaske i nogen Maade ubevidst — Forstaaelse af, at den nye Tid krævede dette, for at Folket kunde blive i Stand til at følge med i den almindelige kulturelle Fremgang.

Fra to Bøger om Færøerne, den ene fra 1670 af Præsten Lucas Debes og den anden fra 1800 af Præsten Jørgen Landt,